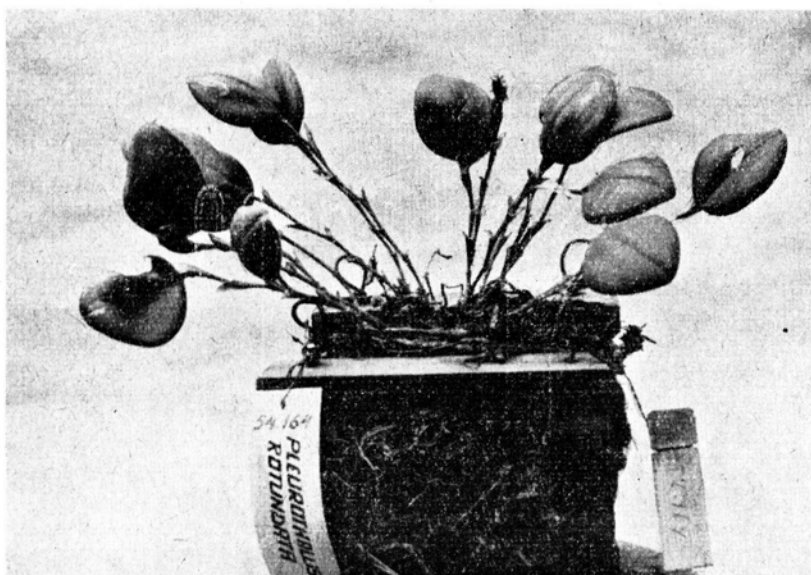

BIULETYN OGRODÓW BOTANICZNYCH
NR 1, 1962

LUDMIŁA KARPOWICZOWA

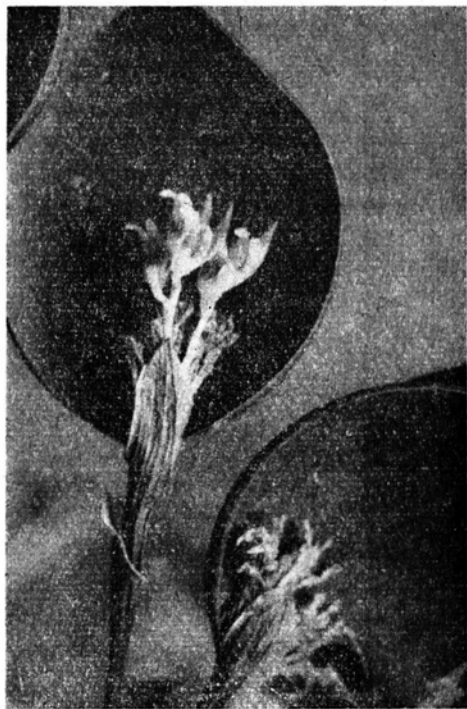
NOWE STORCZYKI WARSZAWSKIEGO OGRODU BOTANICZNEGO

W kwietniu 1961 r. Ogród nasz otrzymał z Uniwersytetu Berkeley (Kalifornia) cenny dar w postaci kolekcji — bardzo interesujących pod względem botanicznym — storczyków. Na czoło wśród nich wysuwa się niewątpliwie *Pleurothallis rotundata* C. Schweint, którego ojczyzną jest Panama.

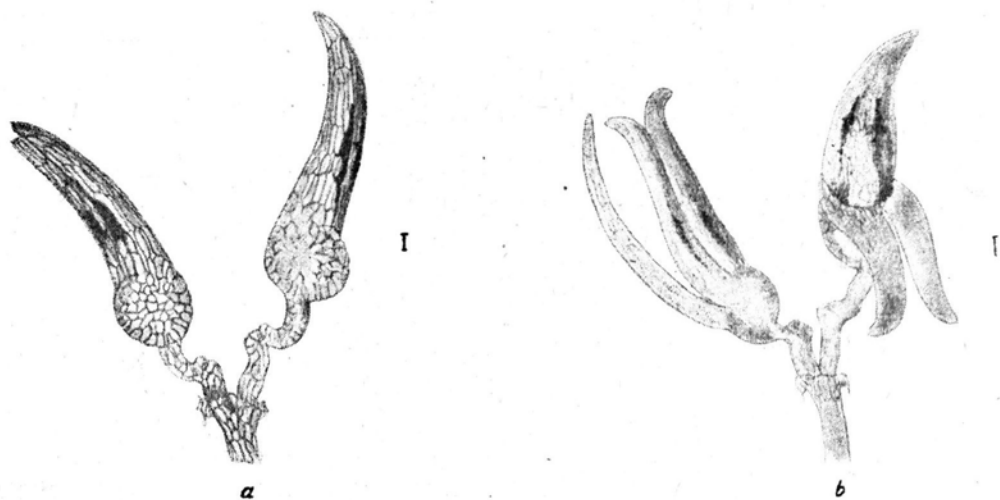

Ryc. 1. *Pleurothallis rotundata* C. Schweint. Fot. Z. Podbielkowski

Większość gatunków, należących do rodzaju *Pleurothallis*, a jest ich około 500, są to formy epifityczne, występujące głównie w górach Ameryki tropikalnej od Meksyku po Boliwię i Argentynę. Rodzaj ten cechuje wielki polimorfizm. Omawiany przez nas gatunek wyrasta krzaczasto (ryc. 1), nie tworzy pseudobulw. Ło-

Ryc. 2. *Pleurothallis rotundata* C. Schweint. Fot. L. Brzywczy

Ryc. 3. *Pleurothallis rotundata* C. Schweint: a) pęczki kwiatowe, b) kwiaty. Rys. J. Szober

dyżki, 8—9 cm długości, pokryte są rzadko rozmieszczonymi łuskowatymi, błoniastymi, brunatno zabarwionymi listkami, pochwiasto otaczającymi pęd, na którego szczycie rozwija się pojedynczy, ciemnozielony, lekko wklęsły liść. Strona wklęsła, dolna liścia jest fioletowo zabarwiona. Drobne, 5—6 mm, kremowe, podłużnie czerwono nakrapiane kwiatki, zebrane są przeważnie w ponad 20-kwiatowe, pęczkowate kwiatostany, wyrastające pozornie z osi liścia. Podsadka kwiatostanu jest błoniasta, podobnie jak przysadki kwiatów, które zrastają się lejkwato (ryc. 2 i 3).

Pleurothallis rotundata zakwitł u nas 2. IX. 1961 r., kwiaty rozwijały się w poszczególnych kwiatostanach stopniowo do 20 października; przy czym prawie wszystkie pędy (14) wykształciły kwiatostany.

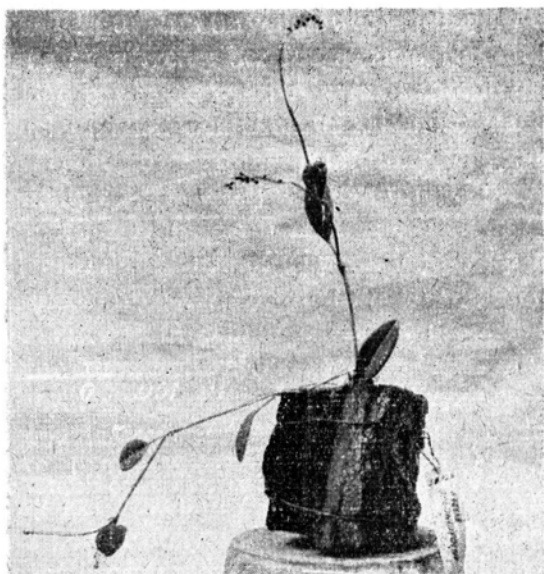
Storczyk ten rośnie bądź w wydrążonej korze, bądź w małym koszyczku, wypełnionym kłęczami paprotki zwyczajnej (za granicą stosuje się przeważnie kłęczą dłuższą królewskiego — *Osmunda regalis* — nie objętego tam ochroną) z dodaniem niewielkiej ilości liści bukowych i *Sphagnum*. Roślina wymaga wiele światła i świeżego powietrza, regularnego podlewania i umiarkowanej temperatury.

Drugim, zasługującym na uwagę gatunkiem, który zakwitł 26. IX. 1961 r., jest *Stelis oblongifolia* Lind. Rodzaj *Stelis* jest dotychczas niewystarczająco opracowany, należy jednak przypuszczać, że obejmuje on ponad 200 gatunków. *Stelis oblongifolia*, podobnie jak poprzednio opisany gatunek, należy do grupy *Pleurothallidinae* i jest epifitem zamieszkującym Peru. Nie wykształca on bulw, jego wiotkie, 7—8 cm łodyżki o jednym skórzasto-mięsistym, eliptycznym, zwężającym się w ogonek liściu — rozgałęziają się sympodialnie. Z kątów górnych liści wyrastają długoszypułkowe, 11—12 cm, groniaste kwiatostany, o drobnych, 2 mm, ciemnobordowych kwiatkach, których liczba w naszym przypadku wahała się od 24 do 27. Pierwsze kwiatki ukazały się na jednym z pędów 26 września i stopniowo rozwijały się do 14 października, na innych zaczęły rozwijać się w parę dni później i w dniu 20 października kwiatostany posiadały jeszcze po 8 do 14 kwiatków (ryc. 4).

Wymagania uprawowe — podobne do podanych przy *Pleurothallis*.

W niespełna dwa miesiące po otrzymaniu przesyłki, tzn. 8. VI. 1961 r., zakwitł u nas storczyk — również epifityczny — a mianowicie *Chondrorrhyncha discolor* Allen, pochodzący z Ameryki Południowej. Jest to jeden z siedmiu znanych gatunków tego rodzaju, nie wykształcający pseudobulw, o liściach 26—28 cm długości, wydłużonych, zaokrąglonych, ustawionych dwurzędowo. Kwiaty pojedyncze, około 4 cm wielkości, wewnątrz liliowe, na zewnątrz białawe, wyrastają z kątów liści na szypułkach 5—6 cm długości. Pełnia kwitnienia trwa 4 dni (ryc. 5).

Rodzaj *Chondrorrhyncha* jest bardzo zbliżony do rodzaju *Warszewiczella*; uprawa jego wymaga wielu starań. W okresie jesienno-zimowym należy go trzymać w szklarni o wysokiej temperaturze, gdzie trzeba mu zapewnić dużo wilgoci, zacienione stanowisko i wiele świeżego powietrza. Najlepszym podłożem są kłęczą paprotki z dodatkiem niezupełnie rozłożonych liści bukowych, świeżego *Sphagnum* oraz z domieszką odrobiny gruboziarnistego piasku i paru kawałeczków węgla drzewnego; niezbędny jest doskonały drenaż.

Ryc. 4. *Stelis oblongifolia* Lind. Fot. Z. Podbielkowski

Ryc. 5. *Chondrorrhyncha discolor* Allen. Fot. Z. Podbielkowski

Z nadesłanych kilkunastu gatunków zakwitł nam również *Stenoglottis fimbriata* Ldl., storczyk gruntowy, o mięsistym kłęczu i różyczce ciemnobrunatnie nakrapianych liści, z których środka wyrasta około 30-kwiatowy, luźnogroniasty kwiatostan. Drobne, 8—10 mm, liliowo-różowe kwiatki zaczęły rozwijać się 20. VII. 1961 r.; koniec kwitnienia zanotowano w połowie września. Opiswany gatunek pochodzi z Afryki południowej, gdzie rośnie w lasach na podłożu bogatym w humus. Znane są z Afryki jeszcze dwa gatunki tego rodzaju.

Stenoglottis powinien być uprawiany w zimnej szklarni, w ziemi ilastej z nie-dużą domieszką kłęczu paprotki i *Sphagnum*. Po przekwitnięciu stopniowo znikają części nadziemne storczyka; w tym okresie należy mu zapewnić kilkumiesięczny odpoczynek, podczas którego podlewanie sprowadza się do minimum.

Wzmiankę o tych storczykach podajemy dlatego, że opisanych gatunków zazwyczaj nie spotyka się w uprawie, stanowią one, natomiast, niewątpliwie dużą osobliwość botaniczną.

JANINA SZOBER

DEBREGEASIA SQUAMATA KING W OGRODZIE BOTANICZNYM UNIWERSYTETU WARSZAWSKIEGO

W roku 1958 Ogród nasz otrzymał z Wietnamu kilka nasion *Debregeasia squamata*. Jest to roślina należąca do rodziny *Urticaceae*. Ojczyzną jej są Indochiny, gdzie — tak jak inne gatunki tego rodzaju — występuje na znacznych wysokościach 600—2000 m npm.

Nasiona od razu wysiano do doniczek, które umieszczono w szklarni tropikalnej. W dwa lata po wysianiu, tzn. w 1960 r., rośliny osiągnęły 1,50—1,80 m wysokości. W grudniu tegoż roku wszystkie okazy zakwitły, zaś w lutym 1961 r. miały już dojrzałe owoce, po dwóch więc latach rośliny były w pełni rozwoju.

D. squamata jest to krzew 1—2 m wysoki, silnie rozgałęziony, pozornie skąpo ulistniony, liście bowiem roślin obserwowanych w warunkach szklarniowych, osiągnąwszy pewną maksymalną wielkość, opadają, a w tym czasie w kątach prawie już bezlistnych, bocznych gałązek rozwijają się nowe pędy.

Łodygi, główna i boczne, są gęsto pokryte długimi (2—3 mm) wyrostkami (ryc. 1), prócz których występują jednokomórkowe włoski dwojakiego rodzaju: dłuższe i proste (500—600 mikronów) i mniejsze, haczykowato zagięte (200—370 mikronów).

Liście *D. squamata* są duże, 13—15 cm długie, 9—11,5 cm szerokie, owalne, symetryczne, ostro zakończone, a przy podstawie nieco sercowato wycięte; ich symetryczność podkreślają regularnie piłkowane brzegi. Obie powierzchnie liścia są skąpo, sztywno owłosione, ponadto na powierzchni dolnej, wzdłuż nerwów, rozsiane są liczne gruczołki i włoski gruczołowe, powierzchnie zaś między nerwami pokryte są długimi, cienkimi i mocno rozgałęzionymi włoskami, tworzącymi gęstą,